

- ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
2. Монетарна політика Національного банку України / Стельмах В. С. [та ін.]; під ред. В. С. Стельмаха — К.: Центр наукових досліджень НБУ, 2009. – 402 с.
3. Коваленко В.В. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч.-метод. посіб. / В.В.Коваленко, К.Ф. Черкашина – Суми, 2010.- 135 с.
4. Щетинін, А.І. Гроші та кредит: підручник / А.І.Щетинін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К., 2008. – 429 с.
5. Мисак С. О. Фінансова політика / С. О. Мисак. – К. : ІАЕ, 2002. – 139с.
6. Калетнік, Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, М-во аграр. політики і продовольства України, ВНАУ. – К. : Хай-Тек Прес, 2011. – 427с.
7. Макроекономіка: пер.з англ. / П. А. Семюелсон, В. Д. Нордгауз. - К. : Основи, 1995. - 544 с.:іл.
8. Гроші та кредит: Підручн. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна [та ін.]; під ред. МЛ. Савлука. - К.: КНЕУ, 2001. - 599 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 336.145(477)

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

*Лисьонкова Н. М., к.е.н., доцент,
Резніченко А. К., студент (УкрДАЗТ)*

На сучасному етапі розбудови України як демократичної, соціальної та правової держави, розвиток місцевого самоврядування має бути одним з пріоритетних напрямів державної політики. У статті розглянуто проблеми формування місцевих бюджетів в Україні; запропоновано комплекс заходів, спрямованих на покращення умов розвитку міжбюджетних відносин.

Ключові слова: місцеві бюджети, власні доходи місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти, місцеві податки і збори, органи місцевого самоврядування, структура доходів місцевих бюджетів.

НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ УКРАИНЫ

*Лысенкова Н. Н., к.е.н. доцент,
Резниченко А. К., студент (УкрГАЗТ)*

На современном этапе развития Украины как демократического, социального и правового государства, развитие местного самоуправления должно быть одним из приоритетных направлений государственной политики. В статье рассмотрены сущность и проблемы формирования местных бюджетов в Украине; предложен комплекс мероприятий, направленных на улучшение условий развития межбюджетных отношений.

Ключевые слова: местные бюджеты, собственные доходы местных бюджетов, межбюджетные трансферты, местные налоги и сборы, органы местного самоуправления, структура доходов местных бюджетов.

AREAS OF IMPROVEMENT OF LOCAL BUDGETS IN UKRAINE

*Lysjonkova N. M., Candidate of Economic Sciences, associate professor
Reznichenko A. K., student (USA of RT)*

At the present stage of development of Ukraine as a democratic and social state of law, the development of local self-government should be one of the priorities of the state policy. The article examines the nature and problems of local budgets in Ukraine and proposed a set of measures aimed at improving the development of intergovernmental relations, revealed the possibility of using global practices of local budgets in Ukraine. Also addresses the local budgets as the basis of the financial support of local, authorities. Current issues of democratic governance in Ukraine are considered in various

contexts, the most important of which are high quality regulatory support, investigates and identifies possible ways of the positive movement in this direction and provided suggestions for addressing key challenges of local government in the country today.

Key words: local governments, their own local revenues, intergovernmental transfers, local taxes and duties, local government, the structure of local budgets.

Постановка проблеми. Сучасна наука державного управління має широкий спектр засобів державного впливу на розвиток місцевих бюджетів у країні. Проте недостатність дохідної бази у регіонах, неможливість місцевих бюджетів у повному обсязі фінансувати виконання своїх обов'язків вимагають вдосконалення методів державного управління місцевими бюджетами, використання яких є актуальними в Україні з урахуванням соціально-економічних аспектів, та аналізу зовнішніх чинників.

В Україні давно існує проблема фінансового забезпечення місцевих бюджетів. Без бюджетної самостійності місцевих бюджетів з її численними складовими і врахуванням податкового потенціалу кожного регіону побудова і розвиток ефективної та дієвої бюджетної системи України може відкладатися на невизначений час.

Аналіз досліджень і публікацій. В своїх працях питання функціонування місцевих бюджетів, здійснення бюджетного процесу на локальному рівні та регіональні особливості виконання місцевих бюджетів досліджували наступні автори Бойцун Н.Є., Жемеренко Є.В., Монаєнко А.О., Олійник Д.С., Плєскач В.Л. та ін.[1-5].

Зазначені автори розглядали, концептуальні засади бюджетного процесу та реалізацію певних бюджетних процедур, але поза увагою залишилися питання реалізації окремо взятої стадії бюджетного процесу, а саме виконання місцевих бюджетів на прикладі конкретного виду місцевого бюджету з його специфікою та територіальними особливостями. На нашу думку, концептуалізація та прагматизм дослідження даної теми не можуть бути повними без урахування практичного досвіду окремо взятої адміністративно-територіальної одиниці.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. В статті здійснюється спроба розгляду основних аспектів вдосконалення місцевих бюджетів на регіональному рівні. Особлива увага приділяється визначенню сучасного стану та резервів збільшення дохідної частини місцевих бюджетів, їх проблемних аспектів та шляхів удосконалення процесу виконання місцевих бюджетів.

Формування цілей статті. Метою статті є оцінка стану та методики наповнення місцевих бюджетів, розкриття сутності місцевих бюджетів, визначення напрямів удосконалення їхнього наповнення в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах велике значення набуває питання виконання місцевих бюджетів, як інструменту управління економікою та основи фінансового забезпечення повноважень державних і місцевих органів влади у процесі виконання конституційних зобов'язань. Сучасними проблемами у сфері міжбюджетних відносин є:

1 Невідповідність між зобов'язаннями за видатками місцевих бюджетів та джерелами фінансування.

Роль місцевих бюджетів значною мірою визначається часткою доходів та видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України, яка свідчить про участь місцевого самоврядування у розв'язанні актуальних проблем розвитку держави, певну обмеженість функцій центральних органів влади. Така частка є загальним показником, який відображає рівень фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, дає змогу оцінити ступінь розвитку місцевих бюджетів. Нині існує невідповідність між обсягами доходів місцевих бюджетів і реальними потребами у фінансуванні поточних видатків. Нерідко причини такого стану криються в наявності значної кількості нормативно-правових актів, обов'язкових для виконання органами місцевого самоврядування.

Проте глибшими причинами такої невідповідності є економічні й соціальні проблеми, які мають розв'язувати органи місцевої влади шляхом підвищення власної фінансової спроможності й реалізації заходів у напрямку бюджетної децентралізації. Через недостатню ресурсну базу місцеві бюджети не в змозі повною мірою профінансувати потреби розвитку територій.

2 Нерівномірне співвідношення "дотація-субвенція" у структурі трансфертів, переважаюча частка дотацій та субвенцій на соціальний захист.

Дотація, яка є нецільовим трансфертом, з одного боку, дає місцевим органам змогу витратити кошти на власний розсуд. Незважаючи на те, що вибір напрямів використання дотацій вирівнювання може визначитися місцевими органами влади самостійно, на їх рішення істотно впливає необхідність забезпечення бюджетних програм з фінансування благ і послуг, що надаються за рішенням центральних органів влади.

3 метою раціоналізації видатків та підвищення контролю за використанням переданих із державного бюджету коштів у вигляді міжбюджетних трансфертів у структурі

трансфертів має зрости питома вага субвенцій як цільових коштів, використання яких пов'язане з необхідністю фінансування конкретних об'єктів, пріоритетних у поточному бюджетному році, причому питома вага субвенцій на соціально-економічний розвиток має зростати. Недостатня увага до вказаних проблем з боку влади, призводить до посилення утриманських настроїв окремих регіонів відносно держави, незацікавленості у збільшенні виробничих потужностей, неефективного розподілу та витрачання коштів.

3 Нормативна неврегульованість забезпечення видатків на соціальні потреби.

Видатки на соціальні потреби не повинні бути видатками місцевого значення, оскільки місцеві органи не можуть впливати на рішення про їх надання чи ненадання. Оскільки забезпечення соціальної сфери є завданням держави, то місцеві бюджети мають отримувати кошти із державного бюджету на забезпечення видатків соціальної сфери.

Місцеві бюджети не отримують кошти, необхідні для утримання об'єктів соціальної інфраструктури, що переходять у комунальну власність. Місцеві органи влади не мають достатніх фінансових можливостей щодо виконання функцій місцевого значення внаслідок нераціональної системи надання послуг і надмірної кількості установ, які надають такі послуги, що відповідно, потребує додаткових витрат на здійснення управлінських функцій.

4 Диспропорції співвідношення обсягів першого і другого кошика доходів місцевих бюджетів.

Обсяг трансфертів, які має змогу отримати місцевий бюджет, залежить від того, скільки зібрано коштів (доходів місцевого бюджету), що враховуються при визначенні трансфертів.

В основу такого розподілу доходних джерел покладено принцип, що найвагоміші доходні джерела впливають на обсяг трансфертів - чим більші надходження від них, тим менше трансфертів може бути отримано. З одного боку, це зменшує утриманські настрої місцевих бюджетів відносно державного, а з іншого - не створює зацікавленості місцевих органів у збиранні податків на доходи фізичних осіб та інших надходженнях із першого кошика.

Складається ситуація, коли зусилля місцевих органів з активізації економічної діяльності в регіонах щодо підвищення рівня зайнятості та, відповідно, збільшення надходження податку з доходів фізичних осіб до місцевого бюджету призводять до зниження обсягу дотації вирівнювання або збільшення суми коштів, що мають бути перераховані з місцевого до державного бюджету.

Слід також вказати на значне переважання

обсягу податків та зборів із першого кошика їх частка становить понад 80 % обсягу загального фонду місцевих бюджетів. Відповідно, низькою є частка доходних джерел місцевих бюджетів із другого кошика, якими місцеві органи влади можуть розпоряджатися самостійно, виходячи з пріоритетів розвитку адміністративно-територіальної одиниці.

Для збільшення ресурсу на виконання власних повноважень місцевої влади доцільно також додати ті податки і збори, за якими місцеві ради мають повноваження щодо встановлення їх ставок та розмірів.

5 Неефективна децентралізація бюджетної системи.

Трансферти містам та районам обчислюються безпосередньо на центральному рівні. Це, у свою чергу, послаблює позиції обласного рівня у контролі за формуванням та використанням фінансових ресурсів на районному рівні. Більш-менш самостійними у схваленні бюджету є області та міста обласного значення, натомість бюджети місцевого самоврядування є залежними від району (юридично від районної ради, фактично від районної адміністрації) [6-8].

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку.

Чинна структура сучасної бюджетної системи України не є досконалою, усе ще існують ознаки централізації коштів за бюджетами вищих рівнів. Треба провести більшу децентралізацію коштів та посилити доходну базу місцевих бюджетів базового рівня. Такий крок зробить місцеві бюджети більш самостійними та, відповідно, посилить відповідальність і зацікавленість посадовців за їхнє належне формування й виконання. А для досягнення цих цілей необхідно внести зміни до відповідних нормативних актів: Бюджетний кодекс України, Закон України "Про місцеві державні адміністрації", тощо.

Виходячи з дослідженого матеріалу, можна зазначити, що в процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів особливої уваги заслуговують питання, пов'язані з особливостями діяльності місцевих фінансових органів в процесі виконання бюджету. Для вдосконалення механізму поповнення доходної частини місцевих бюджетів України, особливо в кризовий період економіки, є необхідність у зміні підходів держави до розподілу доходів і видатків між державним та місцевими бюджетами, реформуванні місцевого оподаткування та удосконаленні міжбюджетних відносин.

Основними напрямками збільшення доходної частини місцевих бюджетів є проведення індексації грошової вартості земельних ділянок, збільшення розміру заробітної плати, ліквідація заборгованості по заробітній платі та ліквідація тінізації доходів, що буде розглянуто у подальших

роботах по дослідженню даного напрямку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Бойцун Н.С. Адаптація європейського досвіду управління місцевими фінансами в Україні / Н.С. Бойцун // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 6–11.
- 2 Жемеренко Є.В. Використання коштів місцевих бюджетів України / Є.В. Жемеренко // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С. 12-18.
- 3 Монаєнко А.О. Повноваження органів державної влади щодо здійснення фінансово-бюджетного контролю місцевих бюджетів / А.О. Монаєнко // Економіка та держава. – 2012. – № 7. – С. 81–91.
- 4 Олійник Д.С. Питання вдосконалення контролю виконання місцевих бюджетів / Д.С. Олійник // Фінанси України. – 2008. – № 7. – С. 78–

81.

5 Плескач В.Л. Концептуальні підходи щодо створення інформаційно-аналітичної системи моніторингу доходів і видатків бюджетів регіонів / В.Л.Плескач // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 41-55.

6 Розпорядження КМУ від 23.05.2007 р. №308-р «Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radagov.ua>.

7 Бюджетний кодекс України (із змінами, внесеними згідно із Законами) // Вісник Верховної Ради, 2013 - № 43 . – 78 с.

8 Закон України "Про місцеві державні адміністрації" (із змінами, внесеними згідно із Законами від 17.09.2013) - №563-VII (563-18) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radagov.ua>.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 336.71

ПЕРЕВАГИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФАКТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Непрядка Н. В., к.е.н., доцент (ХНУ ім.В.Н. Каразіна)

У статті визначені позитивні сторони використання міжнародних факторингових послуг. Проаналізовані загальні тенденції розвитку міжнародного факторингу у світі. Досліджені проблеми застосування операцій міжнародного факторингу в Україні.

Ключові слова: міжнародний факторинг, експорт, імпорт, фактор, зовнішня торгівля, Міжнародна факторингова асоціація, фінансова послуга, операція, фінансовий інструмент.

ПРЕИМУЩЕСТВА РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ФАКТОРИНГА В УКРАИНЕ

Непрядкина Н. В., к.э.н., доцент (ХНУ им.В.Н. Каразина)

В статье определены положительные стороны использования международных факторинговых услуг. Проанализированы общие тенденции развития международного факторинга в мире. Исследованы проблемы применения операций международного факторинга в Украине.

Ключевые слова: международный факторинг, экспорт, импорт, фактор, внешняя торговля, Международная факторинговая ассоциация, финансовая услуга, операция, финансовый инструмент.

ADVANTAGES OF INTERNATIONAL FACTORING DEVELOPMENT IN UKRAINE

Nepryadkina N. V., Ph.D., docent (Karazin Kharkiv National University)

Positive aspects of international factoring services are viewed in the article. Factoring transactions are used in the developed countries in domestic as well as in foreign markets. Factoring companies have a great experience and opportunity to develop a marketing strategy in the transport, advertising, information and other services that allow the company to get profit from the sale of products more efficient. Distribution of factoring is explained by the desire of companies and organizations in a market economy to accelerate the turnover of funds in settlements, reduce fees etc.